

فهرست تفصیلی

	۱. دشمن شناسی: نخستین گام معرفت
۴	مفهوم و مصداق هوای نفس
۵	واژه هوی در قرآن
۶	زندگی بدون قید معنا ندارد
۷	زیان‌های پیروی از هوای نفس
۸	نمونه‌هایی از هواپرستی
۱۱	وقتی هواپرستی قانونی شود!
۱۲	ارزش مبارزه با هوای نفس
۱۳	سلاح جنگ با هوی
۱۳	کربلا میدان جنگ با هوای نفس
	۲. شیطان: بزرگ‌ترین دشمن انسان
۲۲	علت آفرینش ابلیس
۲۴	سومین دشمن انسان: زن و فرزند
۲۵	مقایسه دشمنان سه‌گانه انسان با یکدیگر
۲۶	هوای نفس: دشمن حقوق دیگران
۲۶	خواسته‌های بی‌پایان هوای نفس
۲۸	سلاح مبارزه با دشمنان سه‌گانه
۲۸	۱. زیستن با ارزش‌ها
۳۰	۲. یاری پروردگار
	۳. شناخت راه‌های مبارزه با شیطان
۴۰	خداوند آدمی را بر صورت خویش خلق کرد
۴۱	مردگان سخن نمی‌شنوند
۴۲	نمونه‌ای از سوء عاقبت

۴۳	اسلحه اول: ارزش‌ها
۴۴	مگر این زیاد یا رضا شاه چقدر قدرت داشتند؟
۴۶	اسلحه دوم: نصرت خداوند
۴۷	بازگشت به سبب توبه
۴۸	توبه بهلول نباش
	۴. ناامیدی نشانه خداناشناسی است
۵۸	این درگه ما درگه ناامیدی نیست
۵۸	پاسخ یعقوب پیامبر
۵۹	توجه به زمان خاص برای طلب آمرزش
۵۹	ناامیدی از رحمت پروردگار کفر است
۶۰	ماجرای توبه کعب بن زهیر
۶۱	نه خدا توانمش خواند، نه بشر توانمش گفت...
۶۲	ادامه ماجرای کعب
۶۲	با خدایی این چنین، زان روز ترسیدن خطاست
۶۴	بررسی مفهوم خلود ابدی در نار
۶۵	بیماری: کفاره گناه مومن
۶۶	نجات از دوزخ با توسل به معصومین
۶۶	ندامت وحشی، قاتل حمزه سیدالشهدا علیه السلام
	۵. انسان و شناخت برنامه‌های شیطان
۸۱	این حجاب‌ها کدامند؟
۸۱	حجاب اول: شیطان
۸۴	برنامه‌های شیطان
۸۵	دعوت پروردگار
۸۵	دعوت به فحشا
۸۶	کرم بین و لطف خداوندگار
۸۶	ثمره فرزند نیک
۸۷	معامله با خدا چنین است
۹۱	ابراهیم، علیه السلام، در آتش
	۶. جهل: دشمن انسان
۹۷	جهل چگونه دشمنی است؟
۹۸	تفاوت علم و ایمان
۹۹	عاقبت مجنون عامری
۱۰۰	شرارت مرد بینوا
۱۰۱	عمل معصومین نیز بر اساس مصلحت است
۱۰۲	دوستی با غیر خدا روا نیست
۱۰۴	محبت به بندگان خدا برای خدا
۱۰۴	ادامه ماجرای مجنون
۱۰۶	تعلق به غیر خدا از جهل است
۱۰۷	بی‌پروایی شمر

	۷. منابع کسب معرفت
۱۱۶	مقام شهیدان کربلا از علم آنان است
۱۱۸	منابع به دست آوردن معرفت
۱۱۸	امام حسین، علیه السلام، و اعمال ولایت
۱۱۹	امام حسین، علیه السلام، و دعای عرفه
۱۲۰	حکایتی از مرحوم شیخ عباس قمی
۱۲۱	احترام پیامبر به مومنین
۱۲۳	اهل معرفت شفیعان قیامت‌اند
۱۲۳	معرفت پایه عمل است
	۸. جهل علت دشمنی با دوستان خداست
۱۳۲	شیاطین بنی‌امیه
۱۳۲	پاسخ یک اشکال
۱۳۴	معاویه و تطمیع سرداران سپاه امام حسن
۱۳۴	چگونه امام غریب می‌ماند؟
۱۳۵	پاداش قتل شهید مدرس
۱۳۷	کدام زن‌ها و فرزندان دشمن انسان‌اند؟
۱۳۷	وظیفه مومن در برابر دشمنی خانواده
۱۳۸	همسر و فرزند صالح نعمت است
۱۳۸	حکایت فروش نخلستان و انفاق آن
۱۴۱	مقایسه عظمت پیامبر اکرم با حضرت موسی، علیهما السلام
	۹. مفهوم واقعی معرفت و جهل
۱۵۴	منظور از جهل چیست؟
۱۵۴	دوزخ اختصاص به جاهلان ندارد
۱۵۵	دانش هر کسی به قدر وسعت اوست
۱۵۶	معرفت در برخورد با همسر
۱۵۸	مواجهه موسی و فرعون، درسی برای برخورد با مخالفان
۱۵۹	رمز موفقیت پیامبر اسلام
۱۶۱	درد بی عقلی دوایش آتش است
۱۶۲	در انتظار کاروان حسینی
	۱۰. شرایط کسب و نگهداری معرفت
۱۷۰	بنیانگذاران مکتب آزادی و آزادگی
۱۷۱	مرگ خاموشی نیست
۱۷۲	کربلا حاصل معرفت بود
۱۷۲	معنای معرفت
۱۷۲	مفهوم میم
۱۷۳	مفهوم عین
۱۷۴	ادب از که آموختی؟
۱۷۴	حکایت کشیش مسلمان
۱۷۷	مفهوم راء

۱۷۷	مفهوم فاء
۱۷۷	مفهوم تاء
۱۷۷	شرایط کسب و نگهداری معرفت
۱۷۸	شرط دوم: عمل
۱۷۸	شرط سوم: اخلاص در عمل
۱۷۹	تنها عمل مقبول حر
۱۷۹	شرط چهارم: اصرار و پافشاری
۱۷۹	شرط پنجم: ابلاغ
۱۸۰	دیدگاه اهل معرفت نسبت به هستی و انسان
	۱۱. سخن اهل معرفت درباره خلقت انسان
۱۹۲	یاری جستن ابن سینا از نماز
۱۹۲	از نماز کمک بگیرید!
۱۹۳	رابطه ایمان با بهبود بیماری
۱۹۴	رمز عمر طولانی
۱۹۵	ماجرای تحصیل صدرالمتألهین
۱۹۶	آنجاست دلم که یارم آنجاست
۱۹۸	مفهوم واقعی بشارت و انذار
۱۹۸	حکایتی از مرحوم حاج ملاهادی سبزواری
۲۰۰	حکایتی از مرحوم شیخ ابراهیم امامزاده زیدی
۲۰۰	حکایتی از مرحوم شیخ محمد بهاری
۲۰۲	حکمت خلقت انسان
۲۰۳	نمونه‌ای از رفتارهای اهل معرفت
۲۰۴	حکایتی از مرحوم میرزا جواد آقای تهرانی
	۱۲. ارکان حیات معنوی انسان
۲۱۴	ارکان حیات معنوی انسان
۲۱۴	انسان معمار حیات معنوی خویش است
۲۱۵	پیامبر اسلام مظهر اسماء و صفات الهی بود
۲۱۶	ارزش انسان به حیات معنوی اوست
۲۱۷	سخنی از امیرمومنان، علیه السلام
۲۱۷	علی، علیه السلام «من عنده علم الكتاب» است
۲۱۸	تواضع حضرت سلیمان، علیه السلام
۲۲۳	لا یعرف باب الهدی فیتبعه
۲۲۳	ولا باب العمی فیصد عنه
۲۲۴	فذلک میت الاحیاء
۲۲۶	فاین تذهیون
۲۲۶	والاعلام قائمه والآیات واضحه والمنار منصوبه
۲۲۷	فأین یتاه بکم؟
۲۲۸	بل کیف تعمهون؟
۲۲۸	وبینکم عتره نبیکم وهم عظمه الحق واعلام الدین والسنة الصدق

۲۲۸	علم علی و مظلومیت دیگر آن حضرت
۲۲۹	فانزلوهم باحسن منازل القرآن
	۱۳. رابطه معرفت با امید و انتظار فرج
۲۳۸	پایان شب سیه سپید است
۲۳۹	امید یعقوب به زنده بودن یوسف
۲۴۰	تحسس به جای تجسس
۲۴۱	سخن یعقوب، علیه السلام، نشانه امید او بود
۲۴۲	امیدواری پیامبر اسلام در تبلیغ دین
۲۴۴	رشد حرکت اسلامی در آمریکا
۲۴۵	سخنی از اسقف کلیسای سن پل لندن
	۱۴. دین و معرفت
۲۵۶	مفهوم خسارت در قرآن
۲۵۷	ارزیابی قرآن از حضرت عیسی، علیه السلام
۲۵۷	اسرار ازل را نه تو دانی و نه من
۲۵۹	عقل معیار عبادت است
۲۵۹	تو را دوگوش دادند و یک زبان...
۲۶۰	دین با علم و معرفت آغاز شد
۲۶۱	فوق کل ذی علم علیم
۲۶۱	آن که ادب را از دست داد چه به دست آورد؟
۲۶۲	حکایت حاکم مصر
۲۶۳	حکایت مرحوم جهانگیرخان قشقایی
	۱۵. معرفت: هدیه‌ای الهی
۲۷۳	پرهیز از کسالت و تنبلی
۲۷۴	عمار یاسر در جنگ صفین
۲۷۵	حافظ شصت هزار بیت شعر
۲۷۵	یادگیری تا دم مرگ
۲۷۷	صبر و پشتکار روحانی هنرمند
۲۷۹	آموختن علم واجب است، حتی اگر در چین باشد
۲۷۹	فرق فریضه با واجب
۲۸۲	معرفت هدیه‌ای الهی است
	۱۶. محورهای کسب معرفت در قرآن
۲۹۰	محورهای کسب معرفت در قرآن
۲۹۲	دعوت به علم آموختن در قرآن
۲۹۳	نمونه‌ای از شگفتی و عظمت آسمان
۲۹۳	انسان محصول و ثمره همه کائنات است
۲۹۴	هدف از خلقت انسان
۲۹۴	علم در چهار موضوع خلاصه شده است
	۱۷. ابزار کسب معرفت در قرآن

- ۳۰۴ معرفت سبب فروتنی است
- ۳۰۵ ابزار به دست آوردن معرفت
- ۳۰۵ گوش و چشم و قلب: ابزار کسب معرفت
- ۳۰۶ جعل لکم السمع والابصار والافئده
- ۳۰۸ سه آیه از سوره مبارکه مائده
- ۳۰۸ فرشتگان نیز شاهدند
- ۳۰۹ آیه دوم
- ۳۱۰ آیه سوم
- ۱۸. وظایف و مسئولیتهای گوش آدمی**
- ۳۲۴ وظایف و مسئولیتهای گوش
- ۳۲۵ دروغی که سبب ترک جماعت شد
- ۳۲۶ شکرگزاران اندک‌اند
- ۱۹. بهره برداری صحیح از نعمت گوش**
- ۳۳۵ کسب معرفت واجب عینی است
- ۳۳۷ گوش منفی کدام است؟
- ۳۳۸ برداشت‌هایی از این آیه شریفه
- ۳۳۹ شکایت گوش و چشم از انسان در قیامت
- ۲۰. درباره عبادت و معرفت، و منابع و آثار خداشناسی**
- ۳۴۷ کدام ثروت پسندیده نیست
- ۳۴۸ سخنی از مرحوم فیض کاشانی
- ۳۵۱ ارزیابی حرکت علمی مرحوم فیض
- ۳۵۲ معرفت بالاتر است یا عبادت؟
- ۳۵۳ عبادت مرحوم آخوند کاشی
- ۳۵۴ اهل معرفت در سخنان امیر مومنان، علیه السلام
- ۳۵۶ سه منبع مهم شناخت خدا
- ۳۵۶ منبع اول: کتاب آفاق
- ۳۵۶ آفتاب آمد دلیل آفتاب
- ۳۵۸ منبع دوم: کتاب نفس
- ۳۵۸ منبع سوم: کتاب خدا (قرآن)
- ۳۶۰ آثار معرفت به خدا
- ۳۶۲ حکایتی درباره بهره‌گیری صحیح از گوش
- ۳۶۳ جمعیت خصم از پریشانی ماست
- ۳۶۳ پیامبر معلم دلسوز بشر است
- ۳۶۴ دو روایت از میزان سختی محاسبه اعمال در قیامت
- ۳۶۵ درسی از مرحوم آیت الله حائری، موسس حوزه علمیه قم
- ۳۶۵ چشمی که نتواند گریه کند کور باشد بهتر است
- ۳۶۶ حکایتی از مرحوم آیت الله سید محمد فشارکی
- ۳۷۵ کتابنامه و نمایه‌ها

سخن ناشر

در جهان پرتلاطم امروز، آیات پرشور الهی و کلام روح‌بخش معصومین و زمزم لایزال معارف شیعه مرهم جان‌های خسته و سیراب‌کننده تشنگان هدایت و رهایی جویندگان از ظلمت‌های نفس است. عالمان دینی و عارفان حقیقی غواصان این اقیانوس بیکران معرفت‌اند که گوهرهای ناب علوم قرآن و اهل بیت، علیهم‌السلام، را به دست آورده و به مشتاقان حقیقت عرضه می‌نمایند.

در این میان، کرسی منبر و خطابه رسانه دیرپا و سازنده‌ای است که از دیرباز زمینه ارتباط و انتقال معارف دینی و مکارم اخلاقی را میان عالمان و متعلمان فراهم کرده است و عالمان آگاه و هادیان دلسوز، که عمر خویش را صرف تتبع و تحقیق در آثار علمی شیعه نموده‌اند، عباد الله را به مصداق کریمه «ادع الی سبیل ربک بالحکمة والموعظة الحسنة»، با کلام نغز و لطیف خود به راه سعادت دعوت کرده‌اند.

مجموعه حاضر، که با عنوان «سیری در معارف اسلامی» در مجلدات مختلف و موضوعات متنوع در اختیار خوانندگان محترم قرار می‌گیرد، مجموعه مباحث عالمانه و ارزشمند محقق ارجمند حضرت استاد حسین انصاریان، مد ظله‌العالی، است که یکی از عالمان برجسته و میراث‌داران گوهر سخن در زمان خویش است که استواری کلام و لطافت بیان نافذشان بر اهل نظر پوشیده نیست.

این گنجینه ارزشمند حاصل نیم‌قرن مجاهدت علمی و تبلیغی حضرت استاد جهت نشر و ترویج فرهنگ غنی شیعه بر کرسی بحث و نظر می‌باشد که به منظور پربارتر ساختن محتوای تبلیغ دینی در جامعه و استفاده بیشتر طلاب محترم علوم دینی به زیور طبع آراسته می‌شود.

۱۴ معرفت در اسلام

در این مجموعه گرانقدر، تلاش شده است با تکیه بر ویرایشی روشمند و دقیق - که شرح آن در یادداشت ویراستار آمده است - ساختار هنرمندانه مباحث و سبک استاد در ارائه سخن از بین نرود، تا ضمن نشر فرهنگ انسان‌ساز آل الله، علیهم‌السلام، شیوه منحصر به فرد استاد در تبیین معارف دینی نیز حفظ شده و به مشتاقان ارائه گردد.

مجلدی که اکنون تقدیم خوانندگان گرامی می‌شود پنجمین اثر از این مجموعه سترگ، و در بر دارنده ۲۰ گفتار در باب معرفت است که مربوط به سخنرانی‌های استاد در دهه اول محرم ۱۳۸۳ در حسینیه همدانیهای تهران، دهه اول جمادی الاول ۱۳۸۴ در مسجد جامع سمنان، و دهه اول شعبان ۱۳۸۶ در حسینیه قائم اصفهان است. این مکتوب، علاوه بر در بر داشتن متن سخنرانی که لاجرم سبک و سیاق متن را نیز گفتاری می‌سازد، از فواید زیر خالی نیست:

- عنوان‌بندی مناسب و تفکیک مطالب و موضوعات.

- استخراج مصادر آیات و روایات و ارائه مطالب متنوع دیگر در پی‌نوشت.

- ذکر نام مستقل برای هر بحث. (در انتخاب نام هر مجلد و نیز هر گفتار غلبه موضوع مد نظر بوده است، نه انطباق کامل موضوع و محتوا)

- مجموعه متنوع فهرست‌ها و ...

در پایان، با امید به این‌که این اثر مورد رضایت حضرت حق و اهل بیت عصمت و طهارت، علیهم‌السلام، و مقبول نظر مبلغان دینی قرار گیرد، لازم است از استاد انصاریان، دامت برکاته، که این فرصت مغتنم را در اختیار قرار دادند سپاسگزاری نمایم. هم‌چنین، از هیئت مدیره محترم مرکز و پژوهشگران و ویراستاران موسسه نگارش و ویرایش، به ویژه جناب آقای محسن باغبانی، که تولید و آماده‌سازی این اثر را بر عهده داشتند، و دیگر عزیزانی که در نشر این اثر یاری رساندند، کمال تشکر را داریم. والله الحمد.

مرکز علمی تحقیقاتی دارالعرفان

پیش‌گفتار مولف

پایه‌گذار منبر و جلسات سخنرانی برای رشد و هدایت جامعه وجود مبارک پیامبر اسلام، صلی‌الله‌علیه‌وآله، بود. ارزش تبلیغ دین از طریق منبر و جلسات تا جایی بود که خود رسول اکرم تا روز پایان عمرشان با کمال اخلاص به بیان معارف دین پرداختند و در این راه زحمات سنگینی را متحمل شدند. پس از پیامبر، وجود مقدس امیرمؤمنان، علیه‌السلام، ادای این تکلیف الهی را به عهده گرفتند که بخشی از سخنرانی‌های آن حضرت در کتاب بی‌نظیر نهج البلاغه موجود است.

امامان معصوم، به ویژه حضرت باقر و حضرت صادق، علیهما السلام، نیز تا جایی که فرصت در اختیارشان قرار گرفت و مزاحمتی از جانب حکمرانان بنی‌امیه و بنی‌عباس برایشان پیش نیامد این مهم را به صورت بیان معارف الهی و رشته‌های مختلف علوم به صورتی که حجت تا قیامت بر همگان تمام باشد به عهده گرفتند و دیگران را که مورد اعتمادشان در علم و عمل بودند به این مسأله تشویق کردند. عالمان مخلص و باعمل شیعه برای حفظ دین خدا و تبلیغ معارف الهیه بر اساس قرآن و فرهنگ اهل بیت قرن به قرن تا به امروز که سال ۱۳۸۷ هجری شمسی است این جایگاه عظیم را حفظ کردند؛ شخصیت‌هایی چون شیخ مفید، شیخ صدوق، شیخ طوسی، علامه محمد باقر مجلسی، و شیخ جعفر شوشتری و در قرن معاصر بزرگانی چون آیت الله العظمی بروجردی، آیت الله سید علی نجف آبادی، آیت الله حاج میرزا علی شیرازی، آیت الله حاج میرزا علی حصه‌ای، آیت الله حاج میرزا علی فلسفی تنکابنی و... با داشتن مقام مرجعیت و مقام علمی بسیار بالا در ماه رمضان و

محرم و صفر به منبر می‌رفتند و از این طریق دین خود را به قرآن و اهل بیت ادا می‌کردند.

این جانب حسین انصاریان که سالیانی از عمرم را در شهر مقدس قم، این آشیانه اهل بیت، نزد بزرگانی از مراجع و اساتید مشغول تحصیل بوده‌ام، براساس وظیفه‌ای که احساس می‌کردم رو به جانب تبلیغ و تالیف آوردم و، در این راه، فقط توفیق حق رفیق راهم بود. در زمینه تبلیغ بیش از شش هزار سخنرانی در نزدیک به پانصد موضوع مختلف بر پایه قرآن و روایات اهل بیت و تاریخ صحیح و نکاتی از حیات پاکان و اولیای الهی پرداخته‌ام و امیدوارم تا لحظات پایان عمر هم‌چنان توفیق ادای این وظیفه را از جانب حق داشته باشم.

موسسه دارالعرفان، که در شهر قم در جهت نشر معارف قرآنی و فرهنگ اهل‌بیت، علیهم‌السلام، کارهای مهمی را در سطح جهانی انجام می‌دهد، بنا گذاشت متن این سخنرانی‌ها به صورت مکتوب در آید تا در اختیار طلاب حوزه‌ها و دانشجویان و مردم علاقمند قرار گیرد و این مجموعه که احتمالاً حدود دویست جلد خواهد شد در آینده منبعی برای مبلغان شیعه قرار گیرد. من پس از سپاس از حضرت حق لازم می‌دانم به خاطر تحقق این مهم از دو فرزندم و جناب آقای پیمان تشکر کنم و از خوانندگان، بخصوص مبلغان گرامی، درخواست دعا نمایم. حال، این شما و این اثر اسلامی که فقط لطف و رحمت حق سبب ظهورش شد.

فقیر: حسین انصاریان